

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ES 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS: **FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Alkotmányos biztosítékok.

Keserű érzés járja át lelkünket mindannyiszor, valahányszor a közelmúlt idők politikai hitványságai jutnak eszünkbe.

Ünnepélyes hangulattal vegyes mély aggodalom között olvasta fel Dr. Valentsik Ferenc tiszti főügyész alábbi határozati javaslatát, melyet az e hó 11-iki közgyűlés egyhangulag elfogadott és magáévá tett s amely az abszolutisztikus idők bekövetkeztetésének kívánja törvényes útját vágni. A javaslat így szól:

A nemzeti ellenállást tárgyozó határozatok és körlevelek, az alkotmányos rend helyreállta következtében most már egyszerűen tudomásul vétetnek. Okulva azonban a közelmúltban lefolyt válság hol lélekemelő, hol lesújtó tanulságain, kimondja a törvényhatósági bizottság, hogy az országgyűlés képviselőházához kérvényesül fordul az alkotmány biztosítékok erősítése s oly törvények hozatala iránt, melyek míg egyrészt az alkotmány védbástyájának bizonyult vármegyei autonómia zavartalan működését minden kormányzati önkényes szemben biztosítják, másrészt a tisztviselői kart a kormányhatalom tulkapásaival szemben hatékonyan megvédelmezik.

Kéri tehát a törvényhatósági bizottság:

1. az 1867. évi X. t.-cikknek az abban biztosított felségjog sérelme nélküli oly értelmű autentikus interpretációját, esetleg olyan módosítását, hogy az országgyűlés sem el nem osztható mindaddig, míg a jövő évi költségvetés alkotmányosan tárgyalva és törvényerőre emelve nincs, még azon esetben sem, ha ennek tárgyalása bármely okból átnyulna azon évre, melyre a költségvetés vonatkozik;

2. kéri az 1886. évi XXI. t.-cikk 20. §-ának oly világos, tiszta és félre nem magyarázható szöveggel való helyettesítését, mely a vármegyei tisztviselőket világosan eltöltja az önként fizetni szándékolt adók elfogadása, az önként jelentkező ujoncok besorozásánál való mindennemű segédkezéstől akkor, a midőn az ország törvényen kívüli állapotban van;

3. kérjük törvényben kimondani, hogy az 1888. évi XVIII. t.-cikk 1 §., az 1889. évi VI. t.-cikk 5. §-ában és 12. §-ának 4-ik bekezdésében, a póttartalékosok tényleges katonai szolgálatra való behívásának előfeltételül szabott rendkívüli körülményeknek nem tekinthető azon eset, midőn az országgyűlés ujoncmegajánlási jogánál fogva az ujoncok kiállítását megtagadta;

4. kérjük annak törvényben való kimondását, hogy az 1904. évi X. t.-cikk alapján a vármegyét illető államjavaldalmazás kiszolgáltatását a kormány semmiféle címen meg nem tagadhatja s a javaldalmazás előleges negyedévi részletekben minden körülmények közt feltétlenül kiszolgáltatandó;

5. kérjük törvényben való kimondását annak, hogy a midőn az országgyűlés azon okból szünetel, mert királyi leirattai elnapolva, vagy feloszlatva lett, a kormány nem követelheti feltétlenül a végrehajtását azon rendeleteinek, melyet a törvényhatóság törvénytelennek, sérelmesnek vagy célszerűtlennek vél, mindaddig, míg az országgyűlés egybe nem hívatván, ezáltal meg nem adatik a mód és alkalom, hogy a törvényhatóság a sérelmesnek vélt rendelet ellen a képviselőháznál keresen orvoslást. Kérjük az 1886. évi XXI. t.-cikk 64. és 65. §-ainak módosítását s annak kimondását, hogy ezen kivételes hatalom nem illeti meg a főispánt akkor, midőn az országgyűlés a kormány tanácsára királyi leirattal elnapolva vagy feloszlatva van;

6. kérjük annak törvényben való kimondását, hogy a főispán a törvényhatósági bizottság husz tagjának írásban kifejezett kívánságára a közgyűlést 3 nap alatt egybehívni köteles;

7. kérjük a főispáni eskünek törvényben való szabályozását s annak kimondását, hogy a főispán az eskütetele előtt nem hatóság, hatósági jogokat nem gyakorolhat s az eskütelettel csak ugy érvényes, ha annak bevételénél a törvényhatóság aktíve kiküldött közege útján közreműködik.

A kormány pedig a törvényhatóságnak az eskü bevételét megtagadó határozata ellenére az eskübevétel és beiktatást csak akkor követelheti feltétlenül, ha az országgyűlés együtt

van s a vélt sérelemért a törvényhatóság a képviselőháznál kereshet orvoslást.

8. kérjük a tisztviselői szolgálati pragmatika megalkotását akkép, hogy a tisztviselő a hivatali önkény ellen ugy fel, mint lefelé védve legyen s a kormány és törvényhatóságok közt támadt összeütközések esetén csak ez utóbbinak rendeleteit legyen köteles teljesíteni;

9. kérjük az 1886. évi XXIII. t.-cikk hatályon kívül helyezése mellett, a fegyelmi eljárást a vádely, a védelem szabadsága, a szóbeliség és közvetlenség irányelveinek szem előtt tartásával újból szabályozni s az ezekben való bíráskodást ugy az alsóbb, mint felsőbb fokozatokban független fegyelmi bíróságokra ruházni.

Végül kérjük a megalkotandó összes garanciális törvények hatályát és érvényét büntető jog szankcióval is biztosítani.

Mélyen tisztelt Képviselőház! A fentiekben csak nagyobb vonásokban mutattunk rá a rések és hézagokra, melyek a közelmúlt alkotmányos küzdelem alatt törvényeinkben mutatkoztak.

Ezen hézagok tették sok helyt lehetetlenné az ellenállást és lehetővé azt, hogy egy alkotmányellenes, törvénytipró kormányzat, összes garanciális törvényeinket a rabulisztika és jogcsavarás fegyvereivel megkerülte s alkalmazásukat és érvényesítésüket lehetetlenné tette.

Nem kívánunk anarchisztikus állapotokat, akarjuk a törvények és a rend uralmát, de mindezek felett ragaszkodunk alkotmányos szabadságunkhoz s mert szerencsétlen nemzeti viszonyaink közt a törvénykönyv lehet az egyedüli tegyverünk, azt akarjuk, hogy a legközelebbi ütközetben berozsdásodott és elavultnak bizonyult fegyvereink modernnek, ujak s a fejlődő kor viszonyainak megfelelőekkel cseréltesse fel.

S most, a midőn a nemzettel együtt érző férfiak vannak a kormány élén, midőn az országgyűlés többsége a kormányzó párt azon párt soraiból került ki, mely ezen törvényalkotások szükségét mindig hangsúlyozta, elérkezettnek véljük az időt fel-emelni kéro szavunkat ezen reformok mielőbbi keresztül vitele és létesítése érdekében. Kötelességünknek tartottuk, hogy amennyiben rajtunk áll, mi is hozzájáruljunk az alkotmányon

a közel multban ejtett sérelmeknek a jövőben való megátlásához.

Ezen célra a kívánt reformokat találtuk alkalmasnak s ezért mély tisztelettel kérjük azok létesítését.

Ugron Ákos főispán megnyitója.

Vármegyénk csütörtökön tartott közgyűlését a főispán következő tartalmas beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt Közgyűlés!

Midőn szerencsém van az első rendes megyei közgyűlést megnyitani, fogadják őszinte üdvözlömetet.

Kormányunk az ország kormányzatát a legnehezebb viszonyok között vette át. Hiszen számos vármegyében a közigazgatási állapotok fel voltak dülva, alkotmányosan megválasztott tisztviselők erőszakkal el voltak távolítva. Az isteni Gondviselés megőrizte hazánkat, az alkotmányunk kiállotta a tűzpróbát; a vármegyék nagy része tudta kötelességét s a megpróbáltatásokat derekasan megállották. Kormányunk alig felévi kormányzata alatt a rendet helyreállította; a visszaéléseket megszüntette; a nemzet fellérése, alkotmányunk eltiprására vállalkozó kinevezett tisztviselőket elmozdította; kárpótlási igényekkel még a bíróságaink által is elutasított, a hazafias választott megyei tisztviselőket visszaahelyezte.

Kormányunk Ausztria kormányával a vám és kereskedelmi tárgyalásokat megkezdette. Reményünk van, hogy jövőre Ausztriával nem vámszövetséget, hanem vámszerződést fogunk kötni. Kormányunk nagy gondot fordít arra, hogy a keleti országok nyereszterményei és állatai reánk ne zuduljanak. Gabonánk, állataink, szóval összes terményeink kivitele — mennyiben Németországgal a mult kormány által megkötött súlyos szerződés folytán visszaszorítottatnék — más országokban találjon piacot. A valuta helyreállítása és a készletek felvétele végetti alkudozások a befejezéshez közelednek. Ennek folytán reményünk van, hogy Ausztria pénzügyeinek befolyása és nyomása alól megszabadulunk; külföldi tőke fog felkeresni, számos gyárt és vállalatot fognak létesíteni, melyek a szegény munkásnép megélhetését biztosítanak, mi által a nagyművi és káros amerikai és romániai kivándorlás is önként megszűnnek.

Azt hiszem, az angol parlament tagjainak és az angol kereskedőknek látogatása, kik Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterünk kezdeményezése és meghívása folytán jöttek hazánkba, hogy közigazgatási állapotainkat tanulmányozzák és megismerjék — különféle ipari vállalatoknak angol pénzen való felállítását fogja eredményezni. Ezen hazafias eljárásért köszönettel tartozunk s remélem, hogy a törvényhatósági közgyűlés ezen érdemeit méltányolni fogja és ennek feliratilag is kifejezést fog adni.

A vármegye viszonyaira nagy gondot fordítok, így a vármegye közgazdasági állapotaira is. A vármegye területén levő erdőknek indokolatlan letarolását, különféle uton-módon egy kézbe való játszását teljes befolyással iparkodni fogok megakadályozni. Hibásnak tartom azon eljárásokat, melyekkel — a törvényt nem ismerő szegény székely néppel alszerződéseket aláírtnak, az erdőket egy-két névre telekkönyvileg átírják, — némely helyeken a kisbirtokok erdeik árát sem kapván meg, hogy így az erdőket az erdőhivatalok befolyása alól felszabadítván, az erdőket — a székely nép egyedüli pénzforszáját — egy-két befolyásos egyén az üzereknek olcsón eladhassa. Azért lépéseket tettem, hogy addig is, míg törvényhozási intézkedések lesznek, a községek ezen közvagyonát ne kallódjon. Arányosítások, telekkönyvi helyesbítések, közbirtokossági erdők kezelése és eladásoknál a kis-korúak érdekei megvédessenek.

Különösen lekötő munkásságomat a vármegye közigazgatása. A székely nép érdekeinek megvédése végett több erélyes intézkedéseket kezdeményeztem. Nagy súlyt fektetek arra, hogy a községi adminisztráció igazságos és gyors legyen. A községi adminisztráció jelenleg drága, a nép az iránt bizalmatlan, mert állami és különösen községi adója minden évben más-más összegben rovatik ki. Szándékom a községi adminisztrációt a helyszínen megvizsgálni, esetleges visszaéléseket megszüntetni.

Iparkodni fogok a községek szükségleteinek fedezésére oly jövedelmi forrásokról gondoskodni, melyek egyeseket nem terhelnek, de amelyek a községi vagyonnak erélyes ellenőrzése és a községek által kibérelt fogyasztási adóknak helyes és szigorú kezelése mellett megszerezhetők.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter 25 éve képviseli Jászberény városát az országgyűlésen. Ez alkalomból számosan üdvözölték; úgy tudom a közgyűlés folyamán a törvényhatóságnak lesz alkalmá, hogy nagy érdemeit és tehetségeit méltatva — feliratilag üdvözölje.

Ő Felsege királyunk magasztos fejedelmi intézkedése folytán történelmünk nagy alakjai: II. Rákóczi Ferenc, Thököly és társainak halmvai e hó 27. és 28-án haza szállit-

atnak, hogy tetemeik immár a haza földjében feküdjének. Ezen végtisztességnél, a nemzet soha el nem muló halála és kegyelele jeléül országos ünnepélyek rendeztetnek. Kérem a közgyűlést intézkedni, hogy ezen ünnepélyeken a vármegye küldöttségileg képviselve legyen és Rákóczi Ferenc halhatatlan érdemeinek elismerésül sírjára koszoru helyeztessék. Miniszterelnök az ünnepélyekről a vármegyét leiratilag értesítette.

Fájdalommal kell kijelentennem, hogy Novák Károly székelyudvarhelyi lakos, Süller István nyug. ülkei plebános, Pálffy Károly nyug. realisk. tanár, Kassay Farkas Ig. nac Székelyudvarhely nyug. polgármestere, ki több ízben volt országos képviselő, végül Katona Ferenc volt korondi jegyző, kik mindnyájan megyei bizottsági tagok voltak, elhunytak. Felkérem a t. közgyűlést, hogy nevezett köztiszteletben állott tagtársaink felett részvétőket jegyzőkönyvbe iktatni méltóztassanak.

Ezek után van szerencsém a t. közgyűlés tagjait szívélyesen újabban üdvözölni s felkérni, hogy a tárgyszorban jelzett ügyek elintézésében részt venni, a felmerülő kérdéseket tárgyilagosan megvizsgálni és megvitatni sziveskedjenek. A közgyűlést ezennel megnyitom.

Keresztény szociális előadások Székelyudvarhelyt.

A keresztény szociális mozgalom nem új keletű dolog. Létrehívta a külföldön, különösen a protestáns Németországban évtizedekkel ezelőtt a nagy arányokban fellépett szociáldemokratizmus, mely a nép- és munkásjogok védelmének örve alatt az emberi szív két legszentebb érzelmén: a vallásosságon és hazaszereteten akart végiggázolni. A keresztény szocializmus is nép- és munkásjogokat hirdet, de a vallásosság és hazaszeretet alapján; a népet okos, erkölcsös, munkás életre tanítja, nem erkölcsi zabolatlanságra s hivat nem a nemzetietlenség vörös zászlója, de a nemzeti labogó alatt toborozza, melyen ott ragob a kereszt, minden modern és üdvös haladás örök jelképe. Nem egy pártnak és felekezetnek akar tehát szolgálni nálunk sem, hanem szolgálatokat óhajt tenni az

egész nemzetnek és az egész magyar társadalomnak, hogy a kereszt jegyében védelmet nyujtsan és védelemre tanítsan a hit, erkölcs és haza nélkül való szocializmus veszedelmei ellen.

A magyar keresztény szociális mozgalom alig pár esztendő, de lelkes vezetőinek, elszánt harcosainak fáradságot nem ismerő munkája révén már egész hadsereget állithat a nemzetietlenek támadásai, furfangos megtevéstései ellen. Földmives, munkás, iparos-, ifjusági egyesületei, tanonc- és cselédeány-otthonai, fogyasztási és hitelszövetkezetei nap nap után szaporodnak s nem mulaszt el egyetlen alkalmat, hogy a népet és munkásokat vezetőikkel együtt a legfontosabb erkölcsi és anyagi javak megszerzésének és megvédésének legpraktikusabb módozatairól föl ne világosítsa.

Igy és ily céllal jönnek e mozgalom vezető férfiai városunkba is, hogy itt október hó 21., 22. és 23-ikán a város és megye érdeklődő nagy közönségének keresztény szociális kurzust tartsanak. Giesswein Sándor, Ugron Gabor, Nagy Emil orsz. képviselők, Szentiványi Károly, Huszár Károly, Haller István lapszerkesztők és Szalánczy Andor munkásszónok jönnek le és tartanak előadásokat a leggyakorlatibb tételekről.

A kurzus október 21-én, vasárnap délután nyilvános üléssel kezdődik. Hétfőn 22-én délelőtt és délután zárt ülések lesznek, melyeken az egyes előadók javaslatait a jelenlevők megbeszélhetik és megvitathatják. Kedden, 23-án délután egy második nyilvános üléssel a kurzus befejeződik.

A tárgyalásra kerülő tételek ezek: 1. Népszövetség. 2. A nép vasárnapja. 3. Kisgazdaságok reformja. 4. Munkáskérdés. 5. Gazdasági oktatás a népiskolákban. 6. Néptanítók szociális feladatai. 7. Hitelszövetkezetek. 8. Szövetkezeti fogyasztás és értékesítés. 9. Nőnevelés közgazdasági szempontból. 10. Székely-kérdés (tagosítás, arányosítás).

11. Egyesületi élet. 12. Népipar (bőr, fa, agyag). 13. Kisemberek jogvédelme. 14. Székely kivándorlás. 15. Községi autonómia.

A részletes programot a rapokban közli majd a rendezőség, mely a város és vidék közönségét nemrang- és valláskülönbség nélkül a kurzuson való részvételre tisztelettel meghívja s az üléseken szívesen látja.

Az állami főreáliskola tanulmányi kirándulása.

Szombaton okt. 6-án d. u. indultunk el 20-án Nosz Gusztáv és Szarvas Arnold tanárok vezetésével. Fehéregyházán kiszállottunk, hogy meglátogassuk hazánk Tyrtaeusának Petőfi Sándornak sírját. A «hymnus» elnevelése után Nosz Gusztáv tanár szép beszédben emlékezett meg a nagy költőről és a névtelen hősről. Ezután egy órai gyaloglás után Segesvárra érkezünk s a Petőfi S. szobra előtt ismét egy kis ünnepélyt rendezünk. A város megtekintése után az éjjeli vonattal tovább utazunk. Vasárnap reggel Gyulafehérvárra érkezünk. Egy főgymnasiumi tanár szíves kalauzálása alatt megvizsgáltuk a város nevezetességeit, a gyönyörű könyvtartat, az impozáns székesegyházat, a csilgagalaku várat s a gymnasiumot. Delután a helyi érdekű vasutal Zalánra utazunk, hova este érkezünk, itt meg is haltunk.

Hétfőn reggel megnéztük egy bánya főmérnök szakszerű magyarázata mellett az arany-eréket olvasztó kohókat, mely a város főnevezetessége. Azután megtekintettük a kőfaragó és csiszoló ipariskolát, a kaszinót, mely csinos parkban van s mely előtt Lukács Bela volt pénzügyminiszter bronz szobra áll. Ebd után székerekkel Abrudbányán keresztül, a hová 6 órakor érkezünk és a hol 2 óra hosszat időztünk, Verespatakra vonultunk be, a hol a város megvendégtelt bennünket. Nem tehetjük, hogy a vendégszeretet ezen jeleért szívből fakadó köszönetünknek kifejezést ne adjunk.

Kedden kora reggel a Detonátára indultunk, hova 3 órai gyaloglás után értünk. Utközben láttuk a gyönyörű Vulkán és Csetátye hegyet, majd pedig a távolban keklő toroc-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCAJA.

Danyi bácsi.

Irta: Vajda József.

Valami hatvan esztendővel ezelőtt lakott a mi falunkban egy régi divatu öreg ur, akit a legutolsó utcai gyerek is csak Danyi bácsinak szólított. A féle prókátor viselt avas természetű ember, aki a legmegesontosodottabb ellensége volt mindennek, a mi új s amit az izlésben és tudásában előrehaladott kor föltalált, az elől ő makacsul elzárkózott.

— A mi apáinknak jó volt, legyen jó nekünk is, szokta mondani. Azok nem módiztak, nem cifrázkodtak, mégis nagyobb urak voltak.

Háta mögött négy üvegnek csufolták az emberek, nyilván arról a hatalmas águ okuláréről, melyet soha le nem vett az orráról, hogy valamiképen baja ne essék.

— Drága ereklje ez nekem, a nagy apám kapta a palatinusától. Ma már nem csinálnak ilyent. Kizökkent a világ régi sodrából, de nem is lesz ennek jó vége! Egy kocsi szinből átdolgozott szobácskában lakott fiával s férjes leánya hiába kérte, hogy költözzék át hozzájuk, ott majd gondját viselik, ő hajthatatlan maradt, mint a sarokba támasztott somfabotja. Mégél már ő a maga egyszerűségében, nem szorul senkire. Hónaponként egyszer ő maga takarította a szobáját, maga

fűzött, maga mosott s minden úgy volt jól, a hogy volt. Saját munkájában senki sem talál hibát. Hanem, a szokásainak csodájára jártak a falubeliek. Igaz, hogy másodsor már nem igen vágyott oda senki se vissza, de egyszer mindenki megnézte, ha másért nem, hogy az olvasóját láthassa. Ez az olvasó pedig nem volt valamiféle rózsafüzér, vagy szentkúti ereklje, hanem hónapos pogácsáknak, zsemlyéknek és gombócoknak hosszú láncolata, mely a mester-gerenda mentén az ajtótól a tükörig ért. A pék csak ritkán vetődött a kis faluba s ilyenkor az öreg Danyi bácsi egy hónapra valót beszerzett úgy, hogy a lánc mindig teljes maradt. Nem törődött azzal, hogy a por belepte, a meleg kiszáritotta s a legyeknek egész serege fűtött rajtuk táborot, ha valaki jött hozzá megkínálta, ha hoztak neki, elfogadta. Ha aztán a vendég eltávozott, világ-fájdalmas mosolylyal morogta magában:

— Káka belü náción!

Volt a faluban egy kaszinóknak minősített szűk helyiség, melyben a mi Danyi bácsink különösen egy télviz idején, egész napig elpipázott. Legalább otthon nem kellett fűtenie. Hogy pedig az éhség se foghassa el a kaszinóban, benyomott a csizmaszárba egy-két pogácsát, zsemlyét, vagy gombócot és mikor már mindenki hazament, szépen előhuzgálta onnan s kegyetlen étvágygyal elfo-

gyasztotta. A kínai császár sem volt nála holdogabb ilyenkor. Végre a jó izlésnek olyan megsértését követte el Danyi bácsi a kaszinóban, hogy e miatt örök időkre kigunyolták onnan. Néhány nap mulva aztán más se mehetett a kaszinóba, mert miért, miért nem, egy szép reggelre porrá égett. A rossz nyelvek csakhamar kitalálták, hogy a négy üveg gyujtotta föl boszúból.

Hanem a fiát gyönyörű mákvirágnak nevelte. Vagyis, hogy az volt a baj, hogy sehogysem nevelte. A fiu már a kamasz kort is elérte, de könyv még nem volt a kezében. A helyett pokoli kedvteléssel verte be az ablakokat és a béres gyerekek fejét s olyan veszett hire volt a faluban, hogy mindenki megvetéssel beszélt róla.

Jól látta ezt a jó lelkű plebános s nem egyszer csóválta meg a fejét fölháborodásában. Végre, mikor már nem állhatta tovább, kezébe vette esernyőjét, előkiáltotta kedves kutyáját s elballagott Danyi bácsihoz, hogy a fia érdekében egy küssé a lelkére beszéljen. Mikor belépett, az öreg éppen olvasóját gyarapította, a mint vendégszerető házigazdához illik, rögtön meg is kínálta a papot, kinek, hogy nagyobb étvágya legyen, ő maga is hozzálátott. Oly kegyetlen pusztitást vitt véghez a pogácsa, zsemlyék és gombócok dandarában, mintha négy napos böjtjét épp most fejezte volna be. Hiába volt a sze-

lid plebánosnak minden tiltakozása, hogy ő már öreg ember, szigoruan be kell tartania a diétát, Danyi bácsi addig erőszakolta, míg lemorzsolta egy fél pogácsát. Alig várta, hogy szőhöz jusson.

— A fia dolgában jöttem Danyi bácsi.

— No! — mordult egyet az öreg, hirtelen lenyelve egy jól megtermett pogácsát.

— Ugy bizony. Az a gyerek úgy nő fel, mintha se apja, se Istene nem volna. A faluban mindenki panaszkodik rá s nem állok jót érte, ha valami komoly kellemetlenség éri. Neveletlen, vésott, rossz gyerek, a mellett már olyan híreket is hallottam, hogy könnyen a kezéhez ragad, ami a másé. Ezen a bajon segíteni kell, még pedig gyökeresen és gyorsan.

— Nagyobb annak a hirnek a tüze, mint a melege, plebános uram.

— Van biz' annak tüze is, parazsa is. Hanem hát jól teszi Danyi bácsi, ha a gyereket beadja valami jó hírű intézetbe, ahol majd jóvalólé, becsületes embert faragnak belőle. Telik is miből taníttatni bőven.

A négy üveges öregnek az arcizma sem mozdult meg ezekre s szavakra. Nyugodtan futta a pap szeme közé az erős pipafüstöt, miközben ujjával egykedvűen dobolt a vastag csizmaszárban.

— Nem hiába voltam prókátor reverendim, ime megtanultam az em-

kői hegyeket. A Detonata szépsége mindnyájunkat bámolatba ejtett Délre vissza értünk Verespatakra. Ebéd után szekerekkel az aranybányához mentünk, a melyeknek megtekintése után egy aranyzútot is megnéztünk azután Abrudbányára szekereltünk, a hol vacsora után magánházaknál megháltunk. Ezért az ottani áll. elemi iskola igazgatójának tartozunk hálás köszönettel. Másnap szerdán megnéztük a várost s szekerekkel visszatértünk Zalánára. D. u. a vonattal Gyulafehérvárra utaztunk, utközben gyönyörű szép vidékeket láttunk. Preszáká falu mellett láttuk a Lukács Béla által felállított honvéd-emléket, a mely az előhóktól 1849 október havában felkoncolt honvédek emlékét örökíti meg. Gyulafehérváron 4 óráig időztünk s azután visszautaztunk Udvarhelyre, hova csütörtökön reggel megtörve bár, de fogya nem visszérkeztünk. A kirándulásra a legnagyobb örömmel gondolunk vissza, hisz gazdag volt élvezetes mozzanatokban és tanulságos benyomásokban. Emléke még sokáig fog ott rezegni lelkünkben.

Egy kiránduló.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Személyi hír.** Az elmúlt héten több napig tartózkodott városunkban Von der Tann Lipót báró tábornok nagy a III. német hadtest parancsnoka. A tábornok családjával sógora, gróf Mikos János főesperes vendége volt.

— **Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága** öszi rendes közgyűlését e hó 11-én Ugron Ákos főispán elnökelete alatt tartotta meg elég szép számban egybe gyűlt tagok részvételével. A főispán ösi szokás szerint küldöttség hívta meg a közgyűlésbe s érkezésekor lelkes éljenzéssel fogadták. Valóságos második programját képezi működésének főispánunk előző megnyitójára melyet lapunk más helyén egész terjedelmében közölünk. A vármegyeház építési céljaira felvett kölcsön törlesztésére 3 százalékos, a tisztviselők nyugdíj-alapjára pedig névszerinti szavazással 1.5 százalékos pótdát állapított meg a közgyűlés 1907. évre. A kormányrendeletek során tudomásul vették a kormány kinevezését tárgyozó miniszterelnöki, valamint az egyes

bereket ismerni. Kinéztem már én abból a kölyökből régen, hogy nem lesz belőle semmi. Kár volna rá költeni! Szamárnak megmaradhat ingyen is, minek költsem el rá összehurpogtatott kis vagyonomat. Majd megbánja, ha a maga ura lesz.

— Nagyon rosszul beszél Danyi bácsi, — szolt a pap mélyen eszmorodva — jogtudó, művelt embertől nem vártam ezt. Hogy így fia durva lelkű, bárdolatlan, erőszakos és hat ökor marad, az bizonyos, de épp oly kétségtelen az is, hogy Danyi bácsi siralmasan megkeserül még hanyagságát. Quod Deus avertat.

Végre annyira jutottak, hogy a hirtelen természetű ember ajtót mutatott az okos beszédű öregnek s kiméltelen, durva szavakkal illette őt. De a profécia kegyetlen következetességgel teljesült. A vásott gyerek alig lett husz esztendő, már is kezét emelte agg apjára s nem egyszer történt, hogy a szomszédoknak kellett kivenni kezéből a félholtra vert öreget. Egyszer aztán Danyi bácsit megfojtva találták az ágyában. A fia fojtotta meg, a ki azóta úgy eltűnt, hogy még senki sem látta.

A régi világhoz való merev ragaszkodás és a jó tanácsnak megvetése ilyen borzasztóan boszulta meg magát. Egy hajdan erős familiának utolsó hajtását tépte le és semmisítette meg.

Szegény Danyi bácsi!
Szegény négy üveg!

miniszterek leiratait és Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek az angol Eighty club és egyesült kereskedelmi kamarák látogatásának kieszközöléséért köszönő felirat Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszternek pedig 25 éves jubileuma alkalmából üdvözlő felirat küldését határozták el. Az egyes vármegyéknek a nemzeti ellenállás idejéből való átiratait részben tudomásul vették, másrészt meg hasonló szellemű feliratokkal támogatják. A nemzetiségi igazgatások megfékezése, a vármegyei számvevőségek visszaállítása, a Bécsben székelő katonai földrajzi intézet kettéválasztása és egy katonai földrajzi intézetnek Budapesten való felállítása, a mezőgazdasági munkásmozgalmak korlátozása, az egyéves üszörborjúk levágásának tilalmazása és Sopron város törvényhatóságának a sajtószabadság törvény által való biztosítása tárgyában feliratot intéznek az országgyűléshez. A szarvasmarha, sertés és juh tenyésztéséről, a körjegyzői nyugdíjról, a tüzrendészeti szabályzat 6 §-ának módosításáról, az engedély alá eső iparokról, valamint a gazdasági munkás és cseledekakokról szóló szabályrendeleteket, illetve módosításokat elfogadták. A szabályrendelet tervezeteinek határozat előtt a törvényhatósági tagoknak való megküldésére vonatkozó határozatot, takarékosági szempontból eltrüftek Biró Dénes szolgabíró, Lukácsffy József és Szabó Endre tb. szolgabírókat a kihágási ügyekben való bíráskodás jogával felruházták. Parajd község központtal szolgabírói kirendeltség felállítását elhatározták és jóváhagyásra a belügyminiszterhez terjesztik. A községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők 1906. és 1907. évi fizetési megemlézését elfogadták, ellenben a napi és fuvardíjak egységes szabályozására irányuló kérdésnek helyet nem adtak. Az árvíz által okozott rongálások helyreállítására 25,000 K rendkívüli államsegélyt kérelmeztek. Egyes közutak államosítását és az utalpnak jobb dotálását, valamint a székely vasúti részvények beváltását nagyobb szabású feliratban és a főispán vezetésével küldöttségileg kérelmezik. Az alispáni jelentést tudomásul vették, ugyszintén az egyes zárszámadásokat és költségelőirányzatokat is elfogadták. A közgyűlés főtárgysorozatának 347 és a póttárgysorozat 179, tehát összesen az 526 pontból álló tárgysorozatot délután 1 órára letárgyalták. Ezután a hitelesítő közgyűlést hétfőn d. e. 11 órára kitűzték, a főispán elterjesztésével a közgyűlés véget ért.

— **Templomszentelés.** A gyönyörűen restaurált székelyudvarhelyi római-kath. plebaniatemplomot — mint jeleztük — f. hó 23-án szerdán délután szentelti föl a még mindig betegeskedő Mailáth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök felkérésére Prohászka Ottokár dr. székesfejérvári püspök, aki kocsin érkezik Baróth felől, ahol szintén templomot szentel és bérmál. Az ünnep délutánján ünnepi vecsernye és szent-égimádás, este pedig a Budapest-szálló színtermében műsoros estély lesz, melyen Prohászka püspök szabad előadást fog tartani. Az estélyen való szereplését városunknak már több előkelősége megígérte. A részletes műsort a napokban küldik szét.

— **Az országgyűlés** szerdán megnyitott és az 1907. évi költségvetés, valamint több törvényjavaslat beterjesztése után, csütörtökön elnapolta magát e hó 19-ikére. A költségvetés egy ezerkétszázhatvanöt millió harmincezeröttszázhatvanöt korona összes bevétellel, egyezerkétszázhatvanöt millió tizenöt ezerkétszázharmincötven korona összes kiadással

és 20322 korona fölösleggel van előirányozva.

— **Udvarhelyvármegye hölgyközönségéhez!** Gróf Zrínyi Péter és gróf Frangepán Katalin leánya gróf Zrínyi Ilona, a későbbi Thököly Imréné (szül. 1643., meghalt 1703. február 18.) áldott hamvait folyó hó 29-én a kuruc bujdosókkal együtt szintén hazaszállítja a nemzeti kegyelet. Az öt koporsó egyike Zrínyi Ilonáé, II. Rákóczi Ferenc hőslékü édesanyjéé, a ki 1685. november havában, ezelőtt 221 esztendővel, mikor Caraffa gróf, majd Caprara gróf császári tábornok ostrom alá fogta Munkács várát, oly elszántan védte magát, hogy az osztrákok armádjája sem boldogulhatott a körülzárással és kétszer szegyenkezve kellett elhagyják a vár környékét. A hős anyának bátor szívű fia, a 12 éves II. Rákóczi Ferenc is ott forgolódott a bástyákon, bátoritva, lelkesítve a vitézeket. „Senki sem engemet, — írja Zrínyi Ilona — sem két gyermekemet megijedt állapottal bizony nem látta; valamint eleim, úgy voltunk készek fejünk fennállatáig a várat megtartani, életünk letételével”. A császári hadak 1687-ben másodszor és harmadszor is ostrom alá vették a várat, míg végre a hős asszony — értesülvén, hogy sem férjétől, sem pedig a töröktől segítséget nem kaphat — 1688. január 17-én, a személyesen a vár alá szállott Caraffa Antal grófnak, az eperjesi bakónak, árulás folytán kénytelen volt feladni a várat. Nem akarjuk bővebben esetelni Zrínyi Ilona életét. Hiszen az ő fogalomná vált dicsőséges példája, minden igaz magyar nő előtt követésre áll. Az e hó 29-én hazaszállítandó öt koporsó egyike a Zrínyi Ilonáé, aki világhírűvé tette a magyar nők bátorságát, mérhetetlen honszerelmét. Ezt az alkalmat tehát fel kell használniok az utódoknak és hálájok, kegyeletük adóját lerovandó, a fenséges ünnepélyben Udvarhelyvármegye hölgyeinek is részt kell követelniük. A jótékony nőegyesület álljon a mozgalom élére és képviseljek a székely nők soha el nem muló kegyeletét az ünnepélyen. Itthon sem szabad elfeledkezni a nagy napról. Ahhoz méltó ünnepség rendezésével tegyék emlékeztetessé Zrínyi Ilona porainak hazai földbe hozatalát Nagy napokat élünk. Erős megpróbáltatások előtt áll a nemzet. Szükségünk lehet még a Zrínyi Ilonákra...

— **A szegénytörvény eltörlése** céljából Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága Dr. Lukácsffy István bizottsági tag indítványa alapján, a magyar országgyűlés képviselő házához e hó 11-én tartott közgyűlésében egyhanulag hozott határozatából a következő táviratot intézte:

A magyar országgyűlés képviselő házának Budapest.

Udvarhelyvármegye mai napon egybegyűlt törvényhatósági bizottsága egyhangulag hozott határozata folytán arra kéri a képviselőházat, hogy dicső emlékeztető fejedelmünk II-ik Rákóczi Ferenc és bujdosótársait megbélyegző 1715-ik évi 49-ik törvénycikk 1—3 szakaszát hatályon kívül helyezze, s nevezetteknek a magyar nemzet szabadsága körül szerzett, soha el nem évülő érdemeit törvénybe iktató javaslat benyújtásáról gondoskodjék, s azt azonnal és aként tárgyalja, hogy ezen alkotandó törvény lehetőleg még a folyó év október hó 27-ik napjáig szentesítve is legyen.

A törvényhatóság képviselőjében.

Damokos Andor
alispán.

— **Új ügyvéd.** Dr. Ferenczy Gabor az ügyvédi vizsgát e hó 19-én letette és irodáját közelebből megnyitja Oklándon.

— **Örömtűzek városunk és vármegyénk határain.** II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társainak hamvait folyó hó 29-én déli 12 órakor indítják utnak. Délután fél ötkor érkezik a vonat Lugosra, 6 óra 25 perckor Temesvárra, ahol egy óra hosszáig időzik. Nyolc óra 43 perckor Zombolyára érkezik és ott 5 percet tartózkodik. Nagykikindára 9 óra 18 perckor, Szegedre este 11-kor és onnan éjjel 1 órakor megy tovább. Reggel 8 óra 20 perckor érkezik Budapestre. Ez a sorrend világosan mutatja, hogy a vidék miképpen illeszkedik be az országos ünnepség keretébe. Vármegyénk törvényhatósági bizottsága Dr. Lukácsffy István javaslatára kimondotta, hogy az általános ünneplést a vármegye hazafias közönségéről feltételezi. Az iskolákban a tanítás szünetel. A templomokban ünnepi istentiszteletek lesznek. Szóval az egész ország ünnepelni fog. Ohajtandó és a nagy nap méltóságát emelő cselekedet lenne, ha városunk polgármestere intézkednék, hogy a Budváron, Csicseren, a Szarkakő és a Kuvár tetején, valamint a Szejké-fürdő város felőli magaslatán, tehát öt helyen örömtűzek gyuljanak e hó 29-én este. A város köz- és magánépületeinek ablakait pedig kivilágítsuk. Másnap, 30-án lennének aztán a tulajdonképeni ünnepségek, istentiszteletek. Este pedig a nőegyesület Zrínyi Ilonát dicsőítő műsoros estélye: esetleg az ur-i kaszinó, tisztviselői és polgári kör együttes közreműködésével a II. Rákóczi és bujdosó társai emlékére rendezendő ünnepség lenne, amelyhez a nőegyesület is csatlakoznék. Az irányadó körök lépjenek akcióba és gyorsan határozzanak. A vármegye kiemelkedőbb pontjain az illető községek vezetői gondoskodjanak örömtűz gyújtásáról.

— **Az erdélyi birtokrendezés** ügyében a törvényjavaslat-tervezet készen van és azt Polónyi Géza igazságügyminiszter november 12-én tartandó szaktanácskozás elé terjeszti: Erre Ugron Ákost vármegyénk főispánját is meghívták.

— **Kossuth Ferenc** kereskedelemügyi miniszterhez törvényhatósági bizottságunk Dr. Valentsik Ferenc indítványa a következő felirat küldését határozta el:

Mondja ki a törvényhatósági bizottság, hogy meleg szeretettel és halás elismeréssel üdvözlöi Kossuth Ferenc m. kir. kereskedelemügyi Miniszter Urat azért, mert az angol szabadalvú, u. n. Eighty Club és az angol egyesült kereskedelmi kamarák küldöttségének látogatását kieszközölte s ez által a külföldi figyelmét Magyarországra irányította. Meg van győződve bizottságunk arról, hogy a kereskedelemügyi Miniszter urnak ezen cselekedete egy láncszeme annak az öntudatos és tervszerű függetlenségi politikának, melynek követése a Miniszter urnak családi hagyományai és saját multja által előszabott szent kötelessége. Meg a szabadalvú klubjának látogatása által függetlenségi törekvéseinknek a külföldi rokonszenvével megszerezni s a liberalizmus és alkotmányos intézmények szeretetében, mint két kiváló nemzeti sajátosságban azonos felfogásu nemzet közti barátságos köteleket erősíteni volt a jövőbe látó államférfi kitűzött célja, addig az egyesült kereskedelmi kamarák látogatása hivatva volt megnyitni nyersterményeink számára az angol piacot s kedvet ébreszteni az angol kereskedőkben arra, hogy elhelyezésre váró tőkéiket hazai vállalatokba fektessék.

Bizottságunk tehát ily felfogásból indulva ki, a Magyarországi állami függetlenségének és gazdasági önállóságának kettős irányu de egymást kiegészítő, előmozdítását célzó ezen cselekedettel, minden magyar ember hálája, szeretete és bizalmára érdemesnek ítéli s elhatározza, hogy

ezen érzelmeit felirat után a Kereskedelemügyi Miniszter Ur tudomására juttatja.

— **Pávelka Márton**, városunk köztisztelőben álló polgára, városi és törvényhatósági bizottsági tag, buzgó munkával töltött életének 69-ik évében, 36 évi boldog házasság után e hó 11-én elhalt. Temetése tegnap d. u. 4 órakor a helybeli katonai tiszti és altisztikar, valamint a polgárság széleskörű részvétele mellett, a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint történt meg városunkban.

— **Tisztújítás**. Az udvarhelyvári megyei ált. tanító-egylet udvarhelyi fiókköre minap tartott ülésén tisztújítás volt. Elnök: Györkes Mihály, alelnök: Mirtse Dénes, jegyző: György Sándor, pénztárnok: Bújthe Béla, könyvtárnok: Lőrinczi Béla, központi választmányi tagok: Hetser Kálmán és Vida Mózes lettek.

— **Az udvarhelymegyei tejszövetkezetek 6 hónapja**. Az év első negyedében megindított 12 tejszövetkezet működéséről a következő száraz statisztikát közöljük. A tejszövetkezetek 6 hónap alatt földolgoztak tejet és vaját: 1. Kobátfalvi tejszövetkezet 89530 liter tejet 3938 klg. vaját. 2. Homoródszentpáli tejszövetkezet 58416 liter tejet 3382 klg. vaját. 3. Siménfalvi tejszövetkezet 35937 liter tejet 1654 klg. vaját. 4. Rugonfalvi tejszövetkezet 32783 liter tejet 1522 klg. vaját. 5. Szent-ábrahámi tejszövetkezet 21239 liter tejet 928 klg. vaját. 6. Etédi tejszövetkezet 21773 liter tejet 1052 klg. vaját. 7. Enklai tejszövetkezet 17495 liter tejet 813 klg. vaját. 8. Nagyalambfalvi tejszövetkezet 17861 liter tejet 784 klg. vaját. 9. Székely magyaros tejszövetkezet 45675 liter tejet 1975 klg. vaját. 10. Homoródabásfalvi tejszövetkezet 18047 liter tejet 734 klg. vaját. 11. Felsőrákosi tejszövetkezet 33626 liter tejet 1816 klg. vaját. 12. Oláhfalvi tejszövetkezet 8731 liter tejet 375 klg. vaját. Összesen 401.113 liter tejet 18973 klg. vaját. A tagoknak tejért kifizettek ezen idő alatt: 1. Kobátfalvi tejszövetkezet 10,743.60 koronát. 2. H.-szeptpáli tejszövetkezet 7,009.92 koronát. 3. Siménfalvi tejszövetkezet 4,312.44 koronát. 4. Rugonfalvi tejszövetkezet 3,933.96 koronát. 5. Szent-ábrahámi tejszövetkezet 2,549.68 koronát. 6. Etédi tejszövetkezet 2,127.6 koronát. 7. Enklai tejszövetkezet 2,199.40 koronát. Nagyalambfalvi tejszövetkezet 2,143.33 koronát. 9. Magyaros tejszövetkezet 5,481.00 koronát. 10. Abásfalvi tejszövetkezet 2,165.64 koronát. 11. Felsőrákosi tejszövetkezet 3,935.12 koronát. 12. Oláhfalvi tejszövetkezet 1,222.32 koronát. Összesen 48,809.19 koronát. Ezen számok tehát elég szépen „beszélnek”.

— **Festmény-kisorsolás**. Spanyol Pál kath. főgimn. rajztanár egy értékes szép tájképet festett s ezt a restaurálás alatt álló plebánia templom javára följánlotta. A festményt a hó 24-én rendezendő estélyen fogják kisorsolni. Egy sorsjegy ára 1 korona.

— **Kitüntetett kiállítók**. A Magyar Védő-Egyesület tordai fiókja által rendezett honi iparkiállításán Orbán, Nagy és Tamás cipésziparosok aranyoklevelet; Salamón Kálmán műfaragómester ezüstérmét és ezüstoklevelet; Sturza József csizmadiamester bronz érdemérmét és diszoklevelet, valamint Balázs Károlyné taplómunkáiért dícsérméket nyert. A kiállítási tárgyak pénteken érkeztek vissza meglehetősen rendetlen és sanyaru állapotban.

— **Öt tojás — 40 fillér** volt pénteken a székelyudvarhelyi piacon. E szerint nálunk egy láda (1440 drb) tojás 112 K 32 fillér, míg ugyanakkor Budapesten a központi vásár-

csarnokban ugyanennyinek az ára csak 92 korona — innen odaszállítva Maholnap beáll az inség városunkban. Jó lesz erre figyelni az intéző-köröknek, vagy pedig városi közönségünket is ajánlják — közsegélyre. Hiszen a maihoz hasonló árakat csak mesterségesen lehet előidézni.

— **A delizsánc utjait egyengetik**. A városunk és Gyergyószentmiklós között elrendelt postajarat sürgős berendezése folyamatban van s még e hó folyamán megkezdődik a közlekedés. Vajjon nem lenne jó a mind-n alapos ok nélkül félbe maradt automobil akció feléleszteni? Valami idegen náció eddig megcsinálta volna.

— **Vizsgabál**. Simkovits József táncitanító, folyó hó 20-án a Budapest szálló színháztermében tartja meg tánciskolai vizsgabálját.

— **A róm. kath. plebánia templom** belső javítása és díszítésére adakoztak (V. közlemény) Szabó Gáborné (Szombafalva) 52 sz. gyűjtőívén: Dr Demeter Lőrincné, Ungvári Lajosné 2—2 K, Szabó Gáborné, Kovács Domokos, Szakáts Karolina, Bodrogi Sándorné, Novák Istvánné, Varróné, Papp Gergelyné, Csiki Lőrinc, Taresafalvi M. Pál Jánosné, Parczádiné, Pál Lajosné, Tittel Ferencné, N. N. Sz. Zs. Magyar Ferencné, Hartmayer Rudolf 1—1 K, Vladár Ferencné, 60 fill. Schwartz Mihályné, Király Andor, Krusnicky Sándor, Demény Ferenc, Soly mossy Pálné 50—50 fill. Borbély, Trattner József, Kovács Lázár, Bíró Ferencné, Komaracay Ilonka, N. N. Papp Dénes, Barabás Imre, Péterfi József, Barabás Mártonné, Spaller J. Phaffenhuber Izabella, öz. Kiss Sándorné 40—40 fill. Varga Pál, Csiki Dénes, id. Vass Andrásné, László Istvánné 30—30 fill. Fernengel Frigyes, Barabás Károly, id. Sándor Pálné, Orbán Dénesné, Hegyi Mózes, Bálint Róza, Hajdu Jánosné, N. N. N. Györfi Károly, Dénes Mihály, Sándor Pál, Csészár Józsefné, Sándor Zsigáné 20—20 fill. Derzi Mózesné, Dávid Ferencné, Gál Mihályné, N. N. Elekés Lőrincné 10—10 fill. Vass Ferencné 8 fill. összesen 33 K 88 fill. — Lakatos Vilma 59 sz. gyűjtőívén: Dr Györgypál Domokos Csikszereda, Geez Béla 4—4 K, Körösy Géza Toplica, N. N. Szent Gergelyné, Kovács György 2—2 K, László Elek, László Berta, öz. Tanber Nándorné, Csaka Béláné, Tamás Gergely Kassa, Albert Balászné, K. T. Gidró B. Császár Dénes, Kemenes Józsefné, Czédő István, Trohán F. Kovács Péter, Hajnod, Lacz Sándor, Petres Lajos 1—1 K, összesen 32 K. — öz. Tamás Ferencné 27 sz. gyűjtőívén: Tamás Balázs 3 K, öz. Tamás Ferencné, Barabás Jánosné 2—2 K, Gábor Mózes, Kovács Áronné, Füle István, Kézsmárky Mór, Jakab Ignác, Vicsai János, Boros Domokosné, Schiraky G. Patoczky P. Cseregyfy Antal, Bedő István 1—1 K, Szigethy Dénes, Lukács István, Asztalos Péter, Verestoi Daniel, Regina 40—40 fill. összesen 20 K — Sterba Ödönné 105 sz. gyűjtőívén: Sterba Ödönné 30 K. — Hargita Nándorné 97 sz. gyűjtőívén: Hargita Nándorné 5 K, Dézsi Istvánné, Kónya Sándor zenekara 4—4 K, Maráth Józsefné 3 K, Pillich Lajosné, Gabrovitz K, Halbach Jakabné, Janicsék József, Kóbori Ferenc, Dorosné, Dávid Gergely, Szent Márton 2—2 K, Dávid András, Miskolczi Károlyné, Kandó Istvánné, Dollny Róbertné 1—1 K, összesen 36 K. — Szabó Gáborné 107 sz. gyűjtőívén: Dr Török Albert Tibód 20 K, Szabó Gáborné Tibód 10 K, összesen 30 K. Összesen 6 gyűjtőív 181 K 88 fill. I—IV közlemény 1569 K 19 fill. Összesen 1751 K 7 fill. Fogadják a nemesszivó adakozók ez uton is hálás köszönetünket.

Székelyudvarhely, 1906. október 10

Gróf **Mikes János Paskó Viktor**, főesperes plebános, bizottsági pénztárnok, bizottsági elnök.

— **Az unitárius templom** javára a helybeli egyházközség eljárásága az alábbi kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza: Tódor Sándor és Orbán Sándor beszámolt: 1224 korona 44 fill. Dr Egyed Balázs 407 sz. gyűjtőívén: Dr Imreh Domokos 4 korona, Kállay Sándor 2 korona, Szabó Dénes 1 korona. Együtt 7 korona. Kovács Imréné 469 sz. gyűjtőívén: Buzogány György 2 korona, id. Simó János,

Vári Elek, Lőrincz Mózes 1—1 korona. Együtt 5 korona. Pap Dénes 413 sz. gyűjtőívén: Pap Dénes 5 korona, Kelemen Pál 2 korona, Kandó István, Nagy Sándor, Nagy Ferenc, Gergely Róza, Szöcs Gergelyné, Bálint Gábor 1—1 korona, Olasz Domokos 50 fill. Együtt 13 korona 50 fill. Vári Albert utján Bónis Ferencné 10 korona. A hom. ujfalvi unitárius egyházközség 4 drb gerenda megváltása árába 14 korona. Egy magát megnevezni nem akaró gyűjtött 50 koronát. Kisgyörgy Sándor utján Taresafalvi Albert 4 korona, Dr Mátvás Mihály 25 korona, Albert Iván 24 korona. Kobátfalván rendezett mulatság jövedelme 63 korona 33 fill. Buzogány József utján ifj. Murvai Mózes 2 korona, Gálly János 77 sz. gyűjtőívén: Öz. Veres Miklósné 25 korona, Gálly János 16 korona, Morógyi Istvánné 5 korona, Gálly Jánosné 4 korona. Együtt 50 korona. Klein Zsigmond cég 200 korona, Imreh József 2-szer 50 korona, Vári Albertné 25 korona, Vitális Elek 5 korona, Pálly Dénes által adott 10,00 drb cserép ára 184 korona. Az I—LIII. közlemény 12077 korona 84 fill. E közlemény 1957 korona 27 fill. Összesen 14035 korona 11 fill.

TANÜGY.

Méltó a munkás a maga bérére!

Egyértelműleg ezen álláspontra helyezkedett vármegyénk törvényhatósági bizottsága a tanitók jogosult kéréseinek előterjesztésekor. Egyetlen komoly hang sem emelkedett arra, hogy fizetésük megfelelő volna és hogy az munkásságukkal egyenlő arányban állana. A törvényhatósági bizottság egészen a mult számunkban röviden jelzett nézetünkhöz csatlakozott. Nagyra becsüli minden művelt ember a tanitóság fontos hivatását, melynek fenséges voltát leg szembeötlőbb módon a mai követelményeknek meg nem felelő anyagi sorsuk akadályozza. Ezen segíteni kell és azt rendezni, a nemzeti kormány egyik elsőrendű feladatául fogja bizonyára tekinteni. Ezt célozza Péterffy Lőrinc szenttamási róm. kath. plebánosnak az állandó választmány javaslatát kiegészítő módosítása is, amelyet szóról-szóra itt közlünk és amelyet a törvényhatósági bizottság egyhangulag elfogadott:

Udvarhelyvármegye törvényhatósága magáévá teszi az összes tanító-ság fizetésrendezése ügyét és figyelemmel azon irányelvekre, hogy az állami tanitók fizetésrendezésevel a községi és felekezeti tanitók fizetése is egyidejűleg és ugyanazon mértékben rendeztesék, a fizetésrendezés mielőbbi megvalósítása érdekében felir az országgyűléshez.

Ugyancsak felir a törvényhatóság a tanitói nyugdíjtörvény megváltoztatása iránt, kiemelve főként a törvény azon sérelmes intézkedését, mely a felekezeti kántortanítók kántori jövedelmét — habár azt a fizetési minimumba beszámítja — a nyugdíjigényénél nem veszi figyelembe. A törvényhatóság ezen feliratát az összes törvényhatóságoknak pártolás és hasonló felirat szerkesztése és az országgyűléshez való felterjesztése céljából megküldi.

Kartársaimhoz!

A székelyudvarhelyi községi iskolai tanitók által szerkesztett s az „Udvarhelymegyei tanító-egylet” tulajdonát képező

„Módszeres szépírási irkák”

Betegh Pál és Társa székelyudvarhelyi cégnél, kellő mennyiségben a kartársak rendelkezésére állanak.

Midőn ezt örvendetes tudomásra hozom, egyuttal kartársi szeretettel kérem: tekintettel arra, hogy ezen irkák a szépírási módszeres tanítására

kiválóan alkalmasnak, sőt — ez idő szerint — minden használatban lévők fölött célszerűbbeknek találtattak; tekintettel arra, hogy az irkák papírjának finomsága mellett — olcsóknak tekinthetők s nevezett cég a viszont elárusítóknak 20 százalékos kedvezményt nyújt; tekintettel arra, hogy említett előnyeinek kivül az „Udvarhelymegyei Tanitók Otthona” javára 10 százalékos jövedelmet ad, minden kartársamnak önmaga iránti kötelességére hivatkozással — iskolájukba ezen irkákat bevezetni s környezetükben lévő kereskedőkkel beszereztetni sziveskedjenek.

Reméljük, hogy Kartársaim szives kérésemet teljesíteni fogják, melyek után vagyok

Siménfalván, 1906. szept. hóban
kartársi üdvözléssel:

Szász Ferenc,

az „Udvarhelymegyei tanító-egylet” elnöke.

CSARNOK.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Írta: **Connert János**, ford. **Balásy Dénes**.
(71. folytatás.)

Az elősorolt adótételek nem vonatkoznak ugyan a székelyekre egyenest, hanem a nemesi jobbágyokra, de azért a székelyekre is birtak érvényességgel. Mert az országgyűlési cikkelyekben az itt idézett esetek mellett „a székelyek hasonló terheket vállalnak” féle megjegyzésekkel vagy hasonló, vagy csaknem szó szerint egyező fordulatokkal találkozunk, a melyekből az tűnik ki, hogy a székelyek is, mint a többi nemzetek, éppen annyi terheket hordoztak. Ezt az állapotot az a jelenség erősíti meg, mely szerint az országgyűlési cikkelyekben, egyetlen esetet kivéve, ebben az időszakban általánosan megszövegezőről nem történik említés.

Azonban csak a jobbágyok, mely a közsékely vagy községi székelyek és a földönlakók közül került át ebbe az osztályba, fizetett adót. A földön lakókkal (inquilini) ezental jobbágyokként bántak. A földönlakók a közsékelyekkel közösen irandók össze — mondja a segesvári 1562-iki országgyűlés utasítása.³ 1564-ben az országgyűlés újra megbecsülte a kincstári jobbágyokat és a földönlakókat.⁴ Nehányszor a következő években is utasítások történtek a földönlakók és községi adóztatása végett.⁵ Ezentul, mint magától értőddő dolog eltűnik az országgyűlési cikkelyekből ez az adóntó rendelkezés. A kincstári jobbágyok eladományozásának kezdetén, 1566 után, az országgyűlés azonban kötelességének véli még egyszer, 1569-ben erősen hangsúlyozni, hogy a fejedelem keze közt maradjon dottak, tehát a kincstári jobbágyok, ugyanazon terheket tartoznak hordozni, mint a magánosoknak eladományozottak.⁶ Az adófizetés-től való szabadulás órája földönlakókra, jobbágyokra nézve akkor ütött, akkor állt be, mikor nekik eredeti székely jogaik végleg visszaadattak.

Az adókiróvás alapja a kapu volt, a porta. Az összeírást magát a fejedelem megbízottai végezték, a fejedelemtől adott s néha az országgyűléstől kidolgozott szabályok szerint. 1562-ben maga a fejedelem küldött ki ilyen összeírókat, hogy a szükséges munkálatokat elvégezzék.⁷ Az ekként készített listák addig maradtak érvényben, míg tényleg beállt félreértések, változások vagy zavarok új számlálást szükségessé nem tettek. A székelyek külön kérésére 1564-ben új összeírást rendel el az országgyűlés⁸ s erre minden jobbágyot és földönlakót, kinek 6 ft. érő vagyona van, megbecsülni kell vagyis: az adófizetőket listába írták mind, de a szegényebbeket nem. 1566-ban az adó megszavazá-

sánál normában székelyeket tározó jédelem jémbéket, tessétől n. Az ő.

1. belivagyó.

2. van (ft. érő).

3. val, a de hája fizetn.

4. csak kik b. kik lib. valamért sz. becsü.

5. megró. irandó. tenni, ban n. is fel. akkora. róható.

A d. juk, n. tettel. teljesít. pedig.

Csak rónak szolgá. marha. pen eg. után e. nek em. sokkal. jég. A.

birtok. hanem. birtok. értelm. a nyil. nyának. bázis.

A ne. koken. rendelt. igen m. részlete. ország. hogy a. ganatb.

Káro. kája. N. kere a. a cime. adott. szerkes. kiváló. eredő. cikkek. gróf el. melyet. gyar f. Tiz ivr. disziti, tével v. kiállítás. árát es. meg a. pest, Ü. megrno. mozgal. megszer. könyve. 25.) és a. hivatal. könyv., kedéséb.

Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár

állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

Gyertyánty J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.

3488-906. k. i. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

A közigazgatási erdészeti bizottság 1607-906 k. i. b. számú határozatával a »Hatod« nevű havason Kisbaczon, Bardóc és Csíkszentkirály község közbirtokosságainak tulajdonát képező részben és pedig a »Boda kutja« és a »Barót köze pusztája« nevű helyeken két őrház erdőtisztiszi szállóval és istállóval felépítését elrendelvé s az építési költségeket egy egy őrházra 1721 K 10 f kikiáltásában engedélyezvén, e munkálatok fogantatásának biztosítása céljából 1906. évi október hó 23-ik

nappjának d. e. 9 órájára Olasztelek községéből termében elnökletem alatt tartandó nyilvános versenyárgyalást hirdetek.

Versenyezni óhajtokat felhívom, hogy az engedélyezett költség összeg után számítandó 5 százalék banatpenzt kitűzött nap d. e. 9 órájáig juttassák kezembe.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és feltételek hivatalomnál hivatalos órák alatt naponként megtekinthetők.

Okland, 1906. október hó 5.

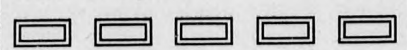
Szabady Tivadár. s. k. főszolgabíró.

2-2

Főzöttcetgyári rak-tár!

Legkiválóbb minőségű főzött-cet nagyban és kicsinyben Kossuth-utca 1. szám alatt (Drago-mán üzlete mellett) kapható.

KOCSIK kiváló minőségben és olcsó árakon állandóan kaphatók: Albert Péter kovácsmesternél Székelyudvarhelyt. Használt kocsikat be-cserél és kijavít.

Mezei egerek

Ötmezes és biztos kipisztítására alkalom az általam készített és már eddig is sok előkelő uradalmakban, nagyobb gazdaságokban, ugyancsak több községekben a legjobb sikerrel használt

egérmérget

labdacsa alakban, eddigi tapasztalatok szerint 1 holdra 1-2 kiló elegendőnek bizonyult, 100 kiló ára 90 kor., 50 kilós láda 5 kor.

SIPÓCZ ISTVÁN
gyógyszerész

Pécsett, (Baranyamegye).

Megrendeléshez hatósági engedélyt ké-rek mellékelni.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piactérre, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszeráruban, porcellán, üveg, gyermek-játék, diszműárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb árakon.

Mindig friss fűszerárak!

Képráma készítés!

Ablaküvegezés

KÉRJEN
csak
Seller és Kary-féle

FREDIN

legjobb tisztítószert minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscar, chevreux és lakkcipőh. Bécs, XII.11.

Tankönyvek, tanszerek

kaphatók: BETEGH PÁL és TÁRSÁNÁL.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult haziszert, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvényél, csúznál és meghűléseknel.** bedörzölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozban van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K1.40 és K2.- és újszólván minden gyógyszeráruban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszeráruba az „Arany országló“

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félfévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien

legjobb magyar gyártmányú díszlevélpapírok. Ezeket kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász 20-féle helbeii felvétel. levélpapírosok stb. **Képes levelezőlapok** Nagy válaszok tájképek, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok.

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden sulyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-fal-diszek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyárca. Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Bortárcák, pénzes-erszények, iskolai és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház).

Ajánlják modern gépekkel szakszerűen berendezett KÖNYVNYOMDÁJUKAT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlják továbbá

— KÖNYVKÖTÉSZETÜKET —

honnan izléses munkák a legrovidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki.

Acélíró-tollak, ronditollak, üveg-tollak, tollszárak, díszitollszárak. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek, tük. Hangolópipok és okarinák. Monogramok fehérnemű és levélpapírpajzslésre. Kezi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár“. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szög-mérő, rajzdeszkák, tolltokok, itatódeszkák, vízfesték minden színben. Esetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-esésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyegszögek, kapcsok stb.

A Székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1906.